

P R O G R A M U L

PARTIDULUI UMANIST DIN MOLDOVA

I. Principii generale

Scopul și obiectivele Partidului Umanist din Moldova

II. Analiza situației din Societate

1. Depresia economică și sărăcia
2. Maladiile societății contemporane, monopolizarea puterii, criza demnității și moralității sociale.
3. Discrepanța dintre putere și popor.
4. Divizarea societății între foarte bogați și săraci

III. Direcțiile prioritare de dezvoltare a societății moldovenești

1. Organizarea statală
2. Programul Economic
3. Spiritualizarea societății
  - a. Învățămîntul
  - b. Știința
  - c. Cultura
  - d. Educația fizică și sportul
  - e. Mass Media
  - f. Limba română – limbă de stat și plurilingvismul
  - g. Religia
4. Politica socială
5. Politica externă

I. PRINCIPII GENERALE

Partidul Umanist din Moldova întrunește în rîndurile sale toate păturile societății civile:

- Toți cetățenii Republicii Moldova – băștinași și de alte etnii, care contribuie la crearea bunurilor materiale și spirituale ale societății moldovenești
- Țăranii Moldovei, care constituie elementul primordial al naționalității noastre, care sunt însuși țara
- Intelectualitatea care îmbogățesc și dezvoltă cultura, știința, toți care au grijă de sănătatea spirituală și fizică a poporului

- Tineretul și tînăra generație care sunt viitorul țării
- Vîrstnicii, care sunt bogăția intelectuală a neamului și poporului nostru, care asigură succesiunea generațiilor și stabilitatea întregii societăți
- Toți cetățenii Moldovei, creștini ortodocși, cei care apără biserica creștin – ortodoxă, și alte confesiuni conlocuitoare.

Partidul colaborează cu toți cei care consideră că fundamentul societății noastre trebuie să fie democratizarea societății, a ordinii și a dreptului, a economiei de piață și a protecției sociale adecvate care vor edifica Umanismul social – politic Demnitatea Umană, Națională și Credința .

Programul partidului conține sarcini și scopuri umane și naționale indisolubil legate de iubire față de neam, de țară prin devotament și patriotism.

Partidului Umanist din Moldova se angajează să reprezinte politic pe toți cei care cred în democrație și în valorile ei, în desăvîrșirea fiecărui om și afirmarea Demnității sale.

Scopul și obiectivele Partidului Umanist din Moldova

Partidul Umanist din Moldova promovează și implementează doctrina umanismului social – politic, apărarea și propagarea Demnității Umane, Naționale și Credinței, apărarea bisericii ortodoxe creștine, prin implementarea principiilor general umane, a virtuților creștine și morale.

Scopul primordial al partidului este integritatea țării și edificarea societății umaniste în Republica Moldova, soluționarea practica, pragmatică a dezvoltării societății moldovenești, soluționarea contradicțiilor majore manifestate în sistemul politic contemporan, afirmarea unei înalte calități sociale și spirituale a vieții în Republica Moldova. Pentru realizarea acestor deziderate partidul își propune să devină de guvernămînt.

II. ANALIZA SITUAȚIEI DIN SOCIETATE

1. Depresia economică și sărăcia

Reformele în totdeauna au dus la deprimarea social-economică. Acesta este caracteristic pentru prima perioadă a reformelor. În ultimii ani Republica Moldova trece printr-o etapă de transformare a economiei și a principiilor economice spre relațiile de piață. De etatizarea proprietății de stat, restructurarea întreprinderilor industriale, reforma funciară și a complexului agro-industrial, ne încadrarea noilor mecanisme economice au dus la reducerea în perioada 1990-2000 a volumului produsului intern brut. Rolul industriei în economia națională a scăzut de 2 ori. Investițiile statului au scăzut simțitor în toate domeniile economiei naționale și mai ales în agricultură. Investițiile în agricultură s-au micșorat de 17 ori. Politica investițională și investițiile în această perioadă nu s-au soldat cu succes. Calitatea vieții populației în Moldova s-a redus simțitor. Veniturile reale ale populației s-au micșorat de 10 ori. Republica Moldova a devenit cea mai săracă țară din Europa. Sărăcia a luat amploare în toate aspectele vieții. Cauzele sărăciei parțial sunt apreciate de reforme economice ne adecvate iar pe de altă parte de șomaj, neajunsul locurilor de muncă, furturile, deetatizarea ne adecvată, ne îndeplinirea legii, eschivarea de la achitarea impozitelor, contabilitatea dublă, salarii mizerabile care nu acoperă coșul minim de consum, existența economiei tenebre. Anual indicele Dezvoltării Umane Durabile (DUD) în Republica Moldova scade cu 2-3 puncte.

2. Maladiile societății contemporane, monopolizarea puterii, criza demnității și moralității sociale

Maladia sau problema primordială a Republicii Moldova este dezmembrarea ei teritorială, care necesită o rezolvare vitală. Criza profundă în care se află economia Moldovei, în mare măsură este apreciată de imperfecțiunea mecanismelor economice dar, și de slăbirea, micșorarea impunătoare a sistemului administrării de stat. Până în prezent nu sunt definitivate principiile și infrastructura administrației de stat. Am trecut de la sistemul parlamentar la cel prezidențial argumentînd necesitatea anume a aspectului managerial. Ulterior am purces la sistemul semi - prezidențial, semi – parlamentar, ca mai apoi să trecem completamente la cel parlamentar. Ne aprecierea în domeniul administrării puterii de stat își are rolul său în diminuarea economiei și stării social politice. Sistemul administrării de stat este un sistem principal și principial în dirijarea efectivă a economiei naționale și dezvoltarea sociumului. Puterea de stat nu trebuie să se izoleze de la societate. Aici trebuie să aibă loc o interacțiune, o interconexiune, o conlucrare în interesul întregii societăți. Anume din aceste corelații trebuie să apară acordul social asupra funcțiilor și obligațiilor atît a statului, a cetățeanului cît și a sociumului la general. De aici trebuie să pornească contribuția și perfecționarea bazelor legislative și a sistemului de drept. Sistemul de drept trebuie să reglementeze drepturile și obligațiunile fiecărei puteri în stat. Adică principiul separării puterilor trebuie să determine strict funcțiile fiecărei puteri. Spre exemplu puterea legislativă trebuie să determine politica dezvoltării statului, stabilirea programelor guvernamentale, aprecierea politicii fiscale, alocarea finanțelor, aprobarea posturilor executive, etc. Puterea executivă trebuie să administreze programele guvernamentale, să execute legile în vigoare, să colecteze veniturile prin impozite, să cheltuiască finanțele la decizia puterii legislative etc. Puterea judiciară trebuie să interpreteze legile și să soluționeze litigiile. Acesta trebuie să fie foarte bine determinat pentru fiecare putere, pentru fiecare ramură a puterii, pentru fiecare verigă infrastructurală. Numai așa vom forma sistemul puterii de stat pe care îl dorim. Legislația trebuie perfecționată dar nu schimbată radical, de la un principiu la altul. De altfel trebuie să fie reglementate în Constituție drepturile și obligațiunile organelor executive de resort a ministerilor și serviciilor, etc. Dar trebuie foarte bine să fie stipulate și responsabilitățile autorităților publice în fața poporului. Trebuie să menționăm că ar fi necesară și o ideologie statală, orientată la valorile umane și la includerea Republicii Moldova în procesul mondial de dezvoltarea a civilizației umane. Trebuie să fie clar ce fel de stat construim, nu capitalist, nu comunist, dar un stat bazat pe drept, o societate a posibilităților egale, o societate cu o economie liberală, și totodată un stat social cu o politică socială adecvată.

Situația este agravată și prin faptul că economia tenebră de care este bolnavă economia noastră și a generat multe maladii care blochează activitatea atît a organelor puterii de stat cît și inițiativa cetățeanului. Partidul consideră că la momentul actual acest sistem de administrare de stat este incapabil de a crea condiții reale de dezvoltare economică și socială a țării.

PUM consideră, avînd la bază studiul cognitiv, că în societatea noastră alături de criza economică au apărut o multitudine de maladii așa ca extremismul și separatismul, birocratismul, egocentrismul și egoismul, mercantelismul, mita corupția și abuzul, ura, trădarea, care au generat sărăcie, neîncredere, frică socială, nemulțumire, favoritism, protecționism și parazitism, intoleranța, desfrîul și dezmațul, etc. Toate acestea nu permit și nu asigură dezvoltarea adecvată a societății moldovenești. Ele au dus la neîncrederea în ziua de mîine, neîncrederea în statul Republica Moldova, în viitorul țării, au generat migrații excesive, externe a cetățenilor Republicii Moldova peste hotare ce pune în pericol forța umană și intelectuală a țării pe de o parte, iar pe de alta distrugerea institutului familiei și a genofondului țării. În așa fel se pierde Demnitatea Umană și Națională. Se fac tentative asupra credinței - bisericii creștin-ortodoxe, care necesită integrare și unire.

3. Discrepanța dintre putere și popor. Divizarea societății între foarte bogați și săracii

a. Discrepanța dintre putere și popor

Sistemul electoral din Republica Moldova nu asigură alegerea de către cetățeni a deputatului care iar apăra interesele din punct de vedere teritorial. Anume alegerile care au loc pe listele electorale de partid nu asigură dreptul fiecărui cetățean la alegerea unui om concret nemijlocit. Deputații nu poartă răspundere personală și nu știu care sunt alegătorii lor. Listele electorale de partid nu au în principiu devotamentul față de cetățeni, față de țară, responsabilitate dar compoartă un interes de grup, de apărarea buisnesului. De regulă personalitățile notorii, profesioniștii nu pot nimeri pe listele electorale fiindcă anume aici se naște corupția și hoția. Între cetățenii Republicii Moldova, societate și puterea de stat nu există un dialog continuu, nu există un acord social cu privire la funcțiile și obligațiunile statului și funcționarilor ei. Nu există responsabilitate pentru guvernare. Se atestă imperfecțiunea bazei legislative și a sistemului de drept, a actelor normative. Chiar și în cazul existenței legii, nu este prevăzut mecanismul de control asupra executării ei. Deseori legile se contrazic cu actele normative, iar uneori chiar și cu Constituția. Ceea ce confirmă deciziile Curții Constituționale. Legile nu se acordă, nu sunt consultate cu părerea cetățenilor țării iar ulterior mecanismele de executare nu sunt adecvate, ceea ce dă naștere Nihilismului sau Sabotajului. Nu tot timpul organele puterii de stat examinează cerințele cetățenilor. Nu întotdeauna se execută deciziile judecătorești .

Deseori în relațiile dintre putere de stat și cetățeni se implică protecționismul, mituirea, cumătrismul, etc. La moment puterea nu reprezintă interesele poporului.

b. Divizarea societății între foarte bogați și săraci

Cea mai mare rușine a societății noastre este sărăcia. Republica Moldova a devenit cea mai săracă țară din Europa. Atît sărăcia cît și cerșitul au devenit niște maladii cronice ale societății noastre și totodată o rușine națională. Sunt elemente ce aparțin haosului social economic. Sărăcia și cerșitul sporesc infracționalitatea.

Pe de altă parte unii cetățeni, folosindu-se de mecanisme dubioase au acaparat averi estimate în milioane și miliarde. Acesta dă naștere la mîndrie, la prostie și la ura. Apare nemulțumirea majorității cetățenilor. Nu se întreprind măsuri pentru legalizarea economiei tenebre. Cetățenii evidențiază fărădelegile care pot provoca instabilitate în societate.

III. DIRECȚIILE PRIORITARE DE DEZVOLTARE A SOCIETĂȚII MOLDOVENEȘTI

1. Organizarea statală

PUM va depune toate eforturile pentru integritatea țării, păstrarea și apărarea integrității teritoriale a Republicii Moldova, folosind toate metodele politice, economice, diplomatice. Concomitent va lupta pentru demnitate umană, drepturi, responsabilități și posibilități egale indiferent de naționalitate, loc de trai, etc.

Partidul va pleda consecvent pentru stabilirea ordinii în stat, respectarea legii, lichidarea totală a criminalității, corupției, mituirii. Se va duce o luptă aprigă contra extremismului și de

dreapta și de stînga, naționalismului, șovinismului și nihilismului. Partidul va promova o politică și de control din partea societății civile a tuturor organelor de stat.

Sistemul judiciar trebuie să fie un pilon al statalității, să fie echitabil să fie respectat principiul că toți cetățenii sunt egali în fața legii indiferent de starea socială, naționalitate, post, apartenență etnică. Imunitatea de deputat trebuie să fie exprimată în parlament și să se extindă numai asupra concepțiilor și pozițiilor politice dar nu a diferitor acțiuni mai ales cu aspect de încălcarea a legislației.

PUM consideră că organizarea statală a Republicii Moldova trebuie să reprezinte un stat independent și suveran .

În condițiile geopolitice actuale și de perspectivă ale Republicii Moldova - edificarea unui stat democratic bazat pe drept, pe o economie de piață și o politică socială adecvată, a unui stat multiethnic și multiconfesional, cu problema transnistreană, „statute speciale” ale unor teritorii etc., - este nevoie de o idee modernă, care ar uni toată societatea și ar fi acceptată în Europa și în lume. De fapt, ideea în cauză stă la baza Declarației de Independență a Republicii Moldova din 27 august 1991. Este necesar ca băștinașii și reprezentanții etniilor conlocuitoare pe de o parte, iar guvernarea și opoziția, pe de altă parte, să se consolideze și să se unească în jurul ideii prosperării țării. Astfel, considerăm că ideea națională trebuie să includă următoarele principii:

- Statul trebuie să fie unitar. Nici federalizarea, nici confederația, nici statutele speciale acordate unor regiuni nu vor rezolva problema integrității țării. Divizarea teritorial-administrativă adecvată, stabilirea și delegarea funcțiilor puterii și administrației locale, stabilirea și divizarea bugetelor - toate acestea trebuie să fie stipulate în Constituție. De asemenea, în Constituție trebuie să fie consfințită existența statului unitar Republica Moldova, cu o singură cetățenie - cetățean al Republicii Moldova. Totodată, trebuie să fie stipulate garanțiile constituționale ale etniilor conlocuitoare, precum și excluderea oricăror forme de discriminare - etnică, confesională, sexuală etc. Toți suntem cetățeni ai statului Republica Moldova și ne bucurăm de aceleași drepturi și obligațiuni. Doar acest principiu stă la baza cetățeniei Europei!
- Unitate națională. Populația băștinașă și etniile conlocuitoare trebuie să formeze o unitate națională - poporul Moldovei.
- Dialog social continuu. Acest dialog, în condițiile informării veridice a societății, trebuie să fie permanent între Putere și Opoziție. Și drepturile Opoziției trebuie să fie stipulate în Constituție. De asemenea, acest dialog se va desfășura neîntrerupt între stat și societatea civilă. Anume acest dialog social trebuie să relanseze principiul reciprocității și al interdependenței în societatea moldovenească.
- Justiție adecvată. Trebuie să implementăm principiul „toți sunt egali în fața legii”.

Ținînd cont de cele expuse mai sus, considerăm că ideea națională modernă - unitatea națională - indiferent de naționalitatea, confesiunea, sexul și vîrsta celor ce locuiesc în Republica Moldova, ar fi cea mai adecvată perioade pe care o traversăm.

Partidul va acorda o atenție permanentă și consecventă îmbunătățirii sistemului administrării de stat și eliminării disproporțiilor și interconexiunilor neadecvate în structura puterii de stat. Vom pleda pentru delimitarea clară, dar și reală a obligațiilor și responsabilităților tuturor ramurilor puterii de stat care trebuie să fie separate – legislativă, executivă și judecătorească.

Statul Republica Moldova trebuie să fie un stat prezidențial. Aceasta va facilita o guvernare adecvată și eficientă.

Președintele trebuie să fie ales de tot poporul și trebuie să fie garantul Constituției. Anume președinția supraveghează constituționalitatea îndeplinirii legilor.

Parlamentul este ales de către popor în număr de 71 deputați. 50 % din deputați sunt aleși pe circumscripții uninominale sau unimandatare. Ceilalți deputați sunt aleși pe lista partidelor politice. În așa fel parlamentul va fi constituit din 2 camere. Camera reprezentanților și camera deputaților. Parlamentul este în drept și dator să formeze majoritatea parlamentară și să crediteze guvernul.

Guvernul este susținut și votat de majoritatea parlamentară. Primul ministru își alege echipa și este subordonat constituției și parlamentului.

PUM va promova o politică pentru delimitarea atribuțiilor și responsabilităților puterii centrale și locale.

PUM va realiza o politică de reducere a organelor controlului de stat. Organele de control nu trebuie să fie „ în slujba ambițiilor particulare a unor funcționari”.

Partidul va promova o politică adecvată în domeniul resurselor umane bazată pe profesionalism, competență, devotament față de țară și popor, oameni demni de posturile ce le vor ocupa. În selectarea cadrelor vor fi folosite nu numai apartenența de partid dar competența în urma concursurilor speciale. Partidul va lupta cu vehemență împotriva gerontocrației, protecționismului, cumătrismului, etc.

Partidul aduce o politică adecvată pentru reîntoarcerea potențialului uman și intelectual, profesional al cetățenilor Republicii Moldova care muncesc peste hotarele țării. Vom face tot posibilul pentru reîntoarcerea demnității umane și naționale , încrederii în țară, în stat , în neam și în viitorul prosper al Republicii Moldova. Partidul va crea condiții, folosind toate mijloacele inclusiv diplomatice pentru ajutorarea deasporilor de moldoveni în diferite țări ale Europei și lumii.

Partidul va duce o politică în domeniul relației stat biserică, considerînd că ele sunt despărțite. În același timp vom promova o politică de introducerea religiei ortodoxe creștine în școală, o politică adecvată în privința asigurărilor sociale și medicale a fețelor bisericești. Vom apăra biserica ortodoxă creștină, care este un atribut al demnității noastre de neam.

2. Ideologia statală

Statul și societatea moldovenească are nevoie de o ideologie nouă orientată la valorile umane și integrarea Republicii Moldova în valorile civilizației europene și mondiale în calitate de ideologie partidul propune concepția umanismului, a demnității umane și Naționale, implementarea virtuților morale și divine, a drepturilor și responsabilităților, a posibilităților egale. Avem nevoie de o mentalitate și un intelect global, contemporan, de implementare a valorilor democratice fundamentale, de o idee națională modernă, de a edifica real statul de drept și statul social, de educație și cultură, de civilizația sociumului, de o familie sănătoasă de unitatea bisericii creștin-ortodoxe, de credință în Dumnezeu, neam, țară și viitor, care ne-ar asigura dezvoltarea umană unită, durabilă, securitatea și ne va păstra identitatea ca popor și națiune. Anume această concepție ca ideologie statală poate soluționa în mod firesc problema renașterii iubirii față de credința ortodoxă, față de țară, față de neamul românesc, ne poate renaște spiritul patriotic și poate duce la o purificare a relațiilor umane în societatea moldovenească. Prin implementarea acestei concepții în societate putem crea o nouă atitudine care ne-ar permite afirmarea noastră în Europa și în lume, ne-ar păstra unitatea religiei creștin-ortodoxe, institutul familiei și genofondul țării.

PUM consideră o problemă primordială care ar duce la consolidarea societății noastre, rezolvarea problemei Ex-lor. Propunem ca funcționarii de stat de diferit rang să nu fie excluși din viața publică, dar să le fie apreciat un statut de consilier în dependență de locul ocupat în ierarhia de funcțiuni .

3. Programul Economic

Partidul a propus programul dezvoltării economico sociale obiectivul căruia este securitatea economică a statului și calitatea înaltă a vieții fiecărui cetățean și fiecărei familii. Programul

economic se bazează pe asigurarea stabilității politice a țării, integritatea ei, crearea mecanismelor economice de stimulare a antreprenoriatului, crearea noilor locuri de muncă, investiții în dezvoltare și nu în consum, excluderea economiei tenebre. Partidul duce o politică de parteneriat între stat și patronat.

Vor fi apreciate prioritățile economiei naționale și respectiv politica exportului și importului. Vom consolida piața internă și preponderent sectorul agrar al economiei naționale – producerea, desfacerea, piața externă și internă. Se va duce o politică de asigurare a întreprinderilor un ajutor în domeniul marketingului, corelării cererii și ofertei. Vom asigura principiul de creare și utilizare a potențialului științifico tehnologic, utilizarea tehnologiilor producerei și a produselor ecologic pure. Vom transforma Republica Moldova într-un teritoriu ecologic pur. Vom consolida resursele naturale și vom minimaliza pierderile.

Programul prevede păstrarea participării statului la dirijarea economiei și a monopolului statului în unele spectre ale economiei naționale, reorganizarea sistemului impozitar, excluderea economiei tenebre, lărgirea și consolidarea peții interne, protecția antreprenoriatului, politică adecvată creditar bancară, antrenarea resurselor financiare în economia națională. Aprecierea priorităților externe a economiei. Programe speciale pentru politica în domeniul resurselor umane, pregătirea și perfecționarea cadrelor etc.

Partidul propune dezvoltarea atât a municipiilor orașelor cât și a satelor. Formarea infrastructurii economico – sociale și programe speciale – drumurile internaționale, naționale, raionale și sătești. De asemeni asigurarea comunităților cu apă potabilă, rețele ingineresti, asigurarea cu gaze.

Programul economic va asigura securitatea statului, securitatea economică, energetică securitatea ecologică, a sănătății, alimentației, persoanei, care în ansamblu va asigura dezvoltarea umană durabilă în Moldova, păstrarea Demnității Umane și Naționale a statului nostru.

4. Spiritualizarea Societății

Partidul își reafirmă și promovează drepturile cetățenilor la accesul liber față de valorile naționale și universale, la informație, apartenență religioasă și optează pentru Concepția umanistă social – politică a Demnității Umane și Credenței

a. Învățământul

- Sistemul de învățământ e necesar să fie mixt și divizat – de stat și privat
- Învățământul general obligatoriu trebuie finanțat din bugetul statului
- De introdus în programul școlii generale istoria religiei ortodoxe creștine
- Sistemul universitar mixt și divizat .
- Finanțarea instituțiilor de învățământ superior de stat trebuie să fie din bugetul statului. Se acceptă și pregătirea specialiștilor la instituțiile de stat prin contract în afară de universitatea de medicină și farmacie. Medicii trebuie pregătiți la comanda de stat. Medicina privată poate pregăti medici la universitatea de stat de medicină și farmacie stabilind contractual necesitățile.
- Sistemul postuniversitar poate fi mixt, de stat și privat .
- Necesitatea omologării diplomelor universitare și armonizarea pregătirii de specialitate în conformitate cu cerințele conferinței de la Bologna

b. Știința

- Știința fundamentală trebuie finanțată din buget la comanda de stat
- Se admite și finanțarea prin donații, contracte, granturi etc.
- Fiecare savant este o personalitate și poate efectua cercetări individual sau în grup

- Știința din Republica Moldova trebuie să-și găsească locul ei în Europa și în lume
  - E necesar de creat și de implementat sistemul – cercetare, dezvoltare și de implementare în practică. Transferul tehnologic poate fi finanțat polivalent . El trebuie să dispună de scutirile impozitare .
- c. Cultura**
- Cultura trebuie finanțată din buget .
  - Trebuie create mecanisme care ar stimula și propaga valorile cultural, programelor de stat pentru dezvoltarea obiectelor de cultură și istorie .
  - Oamenii de cultură trebuie asigurați de stat
- d. Educația fizică și sportul**
- Sportul trebuie să devină o prioritate și trebuie susținut de stat
  - Competițiile sportive naționale și internaționale sau mondiale, cempionatele sau olimpiezile trebuie finanțate din bugetul statului .
  - Sportivii performanți trebuie să aibă susținere financiară din partea statului .
  - E necesară elaborarea unor mecanisme efective de stimulare a educație fizice și sportului în mase.
- e. Mass Media**
- În societate trebuie implementată independența reală a mijloacelor de informare în masă
- f. Limba română – limbă de stat și plurilingvismul**

Partidul va promova politica limbii de stat și a plurilingvismului în conformitate cu cadrul european comun de referință. Partidul va crea și va realiza unitatea strânsă între limba de stat, limba română și limbile etniilor conlocuitoare. În așa fel se va crea o unitate strânsă între cetățenii Republicii Moldova și se va atinge un obiectiv comun în domeniul cultural.

g. Religia

- Neamestecul statului în treburile religiei și a religiei în treburile statului;
- E necesară unitatea bisericii ortodoxe creștine;
- Excluderea extremismului religios și a speculațiilor pe marginea libertății la confesiune;
- Protecția și asigurările sociale a feților bisericești;
- Introducerea cursului de religie în școală.

5. Politica socială

În domeniul social partidul realizează consecvent programul privind securitatea umană, protecția socială și dezvoltarea durabilă a omului, solidaritatea societății în asigurările sociale. Partidul va stabili prin lege minimul social pentru toată populația și corelația lui cu procesele inflaționiste, va combate sărăcia, creînd noi locuri de muncă și excluderea șomajului: Identificarea șomerilor după vîrstă, teritoriu, sex, profesie, micșorarea duratei șomajului pentru fiecare șomer (evidență nominală în timp, reprofilare și reangajare în cîmpul muncii), în viață va fi aplicată o politică adecvată față de tineret – protecția familiei, asigurarea cu spațiu locativ, garantarea studiilor, o politică creditar bancară în acest domeniu, echitate socială și medicală. Partidul aduce o politică în domeniul protecției ajutorului social și asigurările sociale și pentru grupurile socialmente vulnerabile. În societatea noastră trebuie exclusă existența cerșetorilor și oamenilor lăsați în voia sorții. Fiecărui cetățean statul trebuie să-i asigure acest minim social și să fie îndeplinite necesitățile vitale - acoperiș deasupra capului, îmbrăcăminte și încălțăminte, hrană suficientă. Acest nivel de protecție socială a fiecărui cetățean trebuie să crească în dependență de dezvoltarea societății. Partidul va insista la elaborarea și adoptarea Legii, privind minimul de servicii și asistențe sociale garantate de stat, indiferent de grupurile sociale, vîrstă, apartenență

religioasă etc. Această lege trebuie să cuprindă toți cetățenii Republicii Moldova. Protecția socială va cuprinde și protecția socială a țăranului, a angajatului, a omului de cultură, a savantului, a tineretului studios, a oamenilor bătrâni și numai decît a fețelor bisericesti. Vor fi specificate corelațiile cetățean și șansa socială. Responsabilitatea statului în față cetățeanului. Va fi elaborat și implementat programul special de combatere a sărăciei care va cuprinde minimumul de existență socială garantată de stat și specificate grupurile de populație care trebuie titulate de stat (persoanele de vîrsta a III, familiile cu un singur părinte, handicapații singuratici, șomerii etc.). Politica în domeniul combaterii sărăciei va fi corelată atît cu nivelul sărăciei cît și crearea noilor locuri de muncă – dezvoltarea și stabilitatea microeconomică, procesul de adaptare socială, dinamică și echitabilă. Deschiderea de noi întreprinderi, politica adecvată creditar bancară a antreprenoriatului, lărgirea întreprinderilor existente, reprofilarea, integrarea și reorientarea profesională a șomerilor, o politică adecvată de încadrare în cîmpul muncii, cererea de specialiști, pregătirea cadrelor, integrarea în producere, profesii noi. De asemenea se va duce o politică adecvată în direcția folosirii forței de muncă mai ales a tineretului.

Un aspect important al politicii sociale aplicate de partid va constitui patronajul de către stat al cetățeanului pe parcursul vieții sale de la naștere pînă la moarte, se va acorda o atenție deosebită și prioritară a protecției mamei și a copilului, protecției maternității, stimulării maternității în special a mamelor cu mai mult de trei copii, crearea condițiilor pentru dezvoltarea copiilor. Vor fi determinate adecvat concediul de sarcină și de maternitate, asigurat cu subsidiții de stat, asigurarea medicală gratuită a gravidelor, a lăuzelor și mamelor pînă la șapte ani. Asigurarea cu medicamente gratuite în perioada respectivă, asigurarea salariilor pe perioada maternității egală cu coșul minim de consum plus cincizeci de procente.

Sistemul de sănătate va fi sistemul mixt care va include medicina de stat, finanțat de bugetul consolidat pentru ocrotirea sănătății mamei și a copilului, maladiile sociale, grupurile sociale specifice de populație care vor rămînea sub tutela statului. Medicina prin asigurare va fi obligatorie și benevolă cu specificarea profilurilor poliței de asigurare. Se va dezvolta medicina privată. Acest sistem al sănătății va asigura minimum gratuit de asistență medicală și nu de servicii medicale, care este stipulat în constituția Republicii Moldova. Un loc primordial în politica de sănătate o să fie acordată securității, igienei și sănătății la locul de muncă – securitatea sănătății la locul de muncă, cultura locului de muncă și procesul de producere, lupta cu factorii nocivi, de risc care provoacă maladii somatice infecțioase și profesionale, lupta cu maladiile profesionale, un program special pentru fiecare proces de muncă profesională, diminuarea invalidității profesionale. De asemeni, Partidul consideră prioritar și promovarea concepției securității ecologice, conștientizarea impactului mediu – om – sănătate, asigurarea păstrării balanței ecosistemelor (apa, aerul, solul, îmbunătățirea indicilor de bază a chimizării, radioactivitatea alimentară etc.), educația ecologică a populației, perfecționarea legislației ecologice și afirmarea ecologiei de piață, care este un concept nou propus de PUM.

Un loc aparte în politica socială va fi distribuit pentru diminuarea handicapului în Republica Moldova – elaborarea concepției noi de expertiză a vitalității, prelungirea duratei concediului medical în legătură cu incapacitatea temporară de muncă, lupta cu maladiile cronice ce provoacă invaliditatea, diagnosticul prenatal și genetic al malformațiilor congenitale, reabilitarea bolnavilor cu handicap, reorientarea lor profesională, reintegrarea lor în procesul de producere (program economic specific la nivel național și local).

Partidul va duce o politică în domeniul resurselor umane – supravegherea proceselor demografice, ameliorarea sporului natural al populației, diminuarea mortalității generale și infantile, diminuarea handicapului și încadrarea invalizilor în cîmpul muncii, o politică adecvată de pregătire a cadrelor și evaluare a lor.

Un loc deosebit în politica socială, partidul îl va distribui în domeniul protecției bătrânilor și a grupurilor sociale speciale – asigurarea bătrâneții, a pensiilor adecvate, a asistenței medicale și farmaceuticii, a protecției sociale, a grupurilor specifice : familii cu un părinte , cu un bătrîn, cu un invalid sau handicapat, alocațiile familiare selective etc.

Partidul va depune toate eforturile pentru a crea mecanisme speciale de asigurare a acumulărilor personale a fiecărui cetățean. Garantul principal în respectarea drepturilor omului va fi statul. Partidul nu va permite discrepanța în societate dintre foarte bogați și foarte săraci. Populația săracă, persoanele din grupurile socialmente vulnerabile vor fi obiectul grijii permanente din partea statului. Acest rol al statului în asigurarea protecției sociale a fiecărui cetățean de sărăcie va fi prevăzut într-o lege specială. Considerăm că anume așa politica socială va aprecia liniștea în societate, consensul național și va asigura Demnitatea și vrednicia cetățeanului.

Politica socială va fi partea componentă a statului social, a statului bazat pe relațiile de piață și a unui stat bazat pe drept unde cetățeanul și statul au și drepturi și obligațiuni.

6. Politica externă

În domeniul politicii externe Partidul pledează consecvent pentru introducerea în practică a principiului – țările mari fac politică mare iar cele mici politică deșteaptă.

Politica externă trebuie să fie axată pe interesele statului și a cetățenilor Republicii Moldova.

Demnitatea statului, demnitatea națională și demnitatea cetățenilor Republicii Moldova trebuie să devină valoare supremă în toate acordurile internaționale la care Republica Moldova poate fi parte.

Colaborarea militară a Republicii Moldova poate fi admisă în exclusivitate pentru asigurarea securității statale.

Toate acordurile internaționale trebuie să aibă ca laitmotiv suveranitatea politico – economică a Republicii Moldova.

Partidul consideră că politica externă trebuie implementată în direcția promovării și integrării Republicii Moldova în valorile europene și mondiale. Toate contractele trebuie să aibă principii reciproc acceptabile și reciproc avantajoase și să nu lizeze drepturile cetățenilor Republicii Moldova, drepturile Republicii Moldova și drepturile internaționale .

Politica externă trebuie să contribuie la dezvoltarea social economică a țării, democratizarea societății, protecții sociale a tuturor cetățenilor Republicii Moldova aflați în țară cât și peste hotarele ei.

Politica externă va fi axată și pe asigurarea suveranității economice a țării și orientării externe a economiei .

Politica externă colaborările reciproc avantajoase vor fi în primul rîd cu țările vecine, comunitatea europeană, CSI și ONU, inclusiv cu toate organismele internaționale, europene și mondiale.

Partidul consideră, că doar promovarea unei politici externe înțelepte va favoriza aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, își va asigura un loc în europa și în lume. Sensul și condiția de bază a acestei integrări trebuie să fie asigurarea intereselor Republicii Moldova și a poporului ei.